

5.10.2004

1618/2/02

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Håkan Stoor

SAIRAANKULJETUKSEN ASIAKASMAKSUJA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN TÄSMENTÄMINEN

Olen omasta aloitteestani selvittänyt sairaankuljetuksen asiakasmaksujen määräämisessä ja korvaamiskäytännössä esiintyviä ongelmia niissä tilanteissa, joissa sairaankuljetuksen tilaaminen ei johda sairaan henkilön kuljetukseen terveydenhuollon toimintayksikköön eikä ensihoitotoimenpiteisiin siitä huolimatta, että sairaankuljetuksen tilaamista ei voida pitää aiheettomana.

Lainsäädännössämme ei ole yksityiskohtaisia säännöksiä tällaisia tilanteita varten. Asiakasmaksulainsäädännön mukaan sairaankuljetuksesta voidaan periä liikenne- ja viestintäministeriön vahvistama maksu, joka muodostuu lähtömaksusta ja ajomatkan pituuden perusteella määräytyvästä lisämaksusta. Asiakas saa korvausta maksuun sairausvakuutuslain mukaan, jolloin hänen maksettavakseen jää tämän lain mukainen omavastuuosuus, jonka on 9,25 euroa. Korvaus suoritetaan myös silloin, kun kuljetusta ei annetun ensihoidon takia ole tarvinnut suorittaa. Niissä tilanteissa, joissa sairaankuljetusta ei tapahdu eikä ensihoitoa anneta, sairausvakuutuskorvausta ei kuitenkaan suoriteta. Tällöin asiakas saattaa joutua suorittamaan liikenne- ja viestintäministeriön vahvistaman taksan mukaisen maksun kokonaisuudessaan.

Sairaan kuljetusmaksun periminen asiakkaalta liikenne- ja viestintäministeriön taksan enimmäismäärien mukaisesti saattaa johtaa asiakkaan kannalta kohtuuttomiin tilanteisiin. Vaarana on, että joissakin tilanteissa sairas henkilö voi tämän johdosta jäädä ilman tarvitsemiaan terveyspalveluita. Perustuslakivaliokunnan näkemyksen mukaan perustuslain 19 §:n 3 momentissa säädetty julkisen vallan velvollisuus turvata jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut on kuitenkin ymmärrettävä siten, että asiakasmaksut eivät saa siirtää palveluja niitä tarvitsevien tavoittamattomiin (PeVL 39/1996 ja 8/1999).

Saamieni selvitysten mukaan nykyinen lainsäädäntö on myös johtanut epäyhtenäiseen korvauskäytäntöön eri puolella maata. Tämä saattaa sairaankuljetuksen tilaajat eriarvoiseen asemaan asuinpaikkansa perusteella.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on edistettävä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista. Tämän vuoksi esitän eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain (197/2002) 10 §:n perusteella, että sosiaali- ja terveysministeriö ryhtyisi toimenpiteisiin edellä mainitun epäkohdan korjaamiseksi siten, että potilaiden oikeus riittäviin terveyspalveluihin ja yhdenvertaiseen kohteluun toteutuu.

Pyydän ministeriötä ilmoittamaan 31.12.2005 mennessä mihin toimenpiteisiin esitykseni on antanut aihetta.

- - -